

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 6 fl., an
3 d., an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 18 frcs., an
an 9 frcs., an
1 frcs. 50 cm.

Fiecare apare în fiecare
Sâmbătă.

Unitatea

Foie bisericescă-politică.

Insertiuni

Un sir garmond:
odată 7 cr., a doua oară
6 cr., a treia oară 5 cr.,
și de fiecare publica-
țiune timbru de 30 cr.

Tot ce privește foaie
să se adreseze la «Re-
dactiunea și Admini-
strațiunea Unității»
în
Blaș.

Anul VI.

Blaș 28 Martiu 1896.

Numărul 13.

Resignați ?

Din incidentul unui articol scris de noi în cauza școlilor noastre populare, unde spuneam, că unde nu se poate alt fel, acolo să recurgem la ajutorul statului provădit în lege, fiind mai bine a admite în școlile noastre o ingerință nouă a ministrului de culte de cât a le perde, am fost taxați de *resignați*, ceea ce în lupta pentru existența națională nu însemnă de cât: *netrebnici*.

Trăbuie să declarăm încă odată la acest loc, că imputarea aceea ne-a rănit ce e drept, inse nu ne-a surprins. Nu ne-a surprins pentru aceea, pentru că ne-am dat deja a vedea pe toți ramii vieții noastre publice copilărie în loc de seriozitate, frase în loc de fapte, ehimere în loc de scopuri bine precisate și realizabile.

Popor, cum am fost noi, de vécuri asuprit și nesocotit, am ajuns și noi în urma forței împrejurărilor, ajutate și de luptele și valoarea noastră, la ore-și cari drepturi politice. Conștiința drepturilor ne-a deslănțuit aspirațiile. Și neesperti, neșcoliți, cum eram, ne-am aruncat în valurile sentimentalismului, am pornit după aspirații și idealuri, lăsând în latură calculul rece, măsurarea puterilor noastre cu scopul, la care voiam, să ajungem.

Ce a fost rezultatul ?

Dacă am vădit, că toate aspirațiile noastre nu le putem ajunge, dacă am vădit, că nu putem avea majoritate în

parlament, dacă am vădit, că nu putem să împărțim Ardélul între noi, am făcut ca copiii cei resfățați, ne-am trântit la pământ și am declarat, că nouă nimic nu ne mai trebuie, că la nimic nu mai luăm parte: — ne-am făcut pasivi.

Pentru că, veți Dómné, în lumea de aspirații, în care trăiam noi, credeam, că róta lumii se oprește prin pasivitatea noastră, că Europa va alerga întru ajutoriul nostru și că ne va ruga să avem bunătate a primi sub blândul nostru sceptru țara Ardélului.

Ce a fost urmarea ?

Am suferit catastrofe după catastrofe, lovituri după lovituri, perderi după perderi. Am fost la Viena, și ne-au dat afară, arătându-ne direcția către Pesta. Și ca gloria să fie și mai mare, ne-au aruncat și în pușcării.

Ce a fost rezultatul ?

Ne-am scârbit noi între noi și ne-am paralizat toate puterile pe mai multe decenii. Ni-s'a sguduit încrederea în cei mai buni ai noștri. Am căzut în *paralysis progressiva*.

Tot, ce ne-a mai rămas întreg, unicul scut de apărare e biserica, pe cum a fost și în trecut.

Fiii bisericii inse sînt desbinați prin valurile politice.

Cine mai rămâne la cârmă ? Sînt arhieriei, cari fac tot, ce pot, și dau direcție, cât pot.

Dacă între ast fel de împrejurări te dispuști și mai scrii și câte o vorbă

resignată, are cineva dreptul, să-ți faci imputare ?

Nu, fie sigur poporul românesc, biserica nu va *resigna* la nici un drept de ale sale, ci cu *fapte* va apăra tot clenodiul, ce l-a primit spre păstrare.

Fie sigur poporul românesc, că noi avem pe cine imita în apărarea drepturilor bisericii.

Înaintașii noștri Apostolii și arhieriei au suferit de dragul bisericii și nu se certați între sine, când vorba era de binele credincioșilor.

Noi îi vom urma, inse nu cu *gura*, ci pururea cu *fapte*. A striga, a băga de vină, a amenința cu „luați-l de pe mine, că-l omor“, e ușor, e și comod, e și neprimejdios. A da sfat încă nu e greu. Dar e greu, să lucrî, să porți zăduful zilei, să pui umărul, să stai față în față cu dușmanul și să lupti până la cea din urmă picătură de sînge.

Noi sîntem cei din urmă, ér cei ce ne bagă vină, sînt cei dintâii.

Ar fi într'adevăr timpul suprem, să ne învățăm a ne cunoșce și aprețui. Experimentele ultimelor zile ar pute fi de ajuns, să ne învețe, că cu vorbe late și cu fraze umflate nu ajungi la nimica.

Să ne cunoșcem puterile, să ne prefigem un scop bine precisat și realizabil, să nu umblăm a îmbuca de odată sarea și marea, să nu ne încredințăm ajutoriului omenesc și să nu gândim, că unica îngrijire a Europei o formeză.

Feuilleton.

Din istoria viței de vin.

(Fine.)

Vinul tescuit în vechime se punea ca și astăzi în Orient nu în foi, ci în urciore mari de pîtră ori de lut și smolite pe din lăuntru. Urciorele acestea une ori erau așa de mari, cât un om încăpea bine în ele. S'au aflat urciore de acestea (*dolium, πίθος*), cari cuprind chiar și 900 l. Urciorele mai mici, cari cuprindeau p. es. cam 180 l., se numiau *seriae*. Ele pe timpul procesului celui dintâiu de ferbere, a cărui durată atîrnă de la temperatură, rămăneau necoperite și se aședau în camere răcorose ori se băgau în pământ în pifniță. Vinurile ordinare le lăsa în urciorele acestea să trecă și prin ferberea a doua încetina așa, că din urciorele acestea ajungeau de-a dreptul pe masă. Soiurile mai bune și preste tot vinurile grijite mai bine le turnau în urciore mai mici (*amphorae, cadus*) ori în foi. Foi se folosiau pentru transport și pentru păstrarea acelu vin, care nu avea să se învechescă. În urciore puneau vinul acela, care era merit, să se

facă vin vechiu; urciorele acestea după putință nu le mișcau dintr'un loc într'altul. Ele se închideau bine, acoperimintul se ungea cu gips ori cu păcură, și pe urciore se aplicau etichete, cari a dese ori erau foarte laudăroase, dar une ori spuneau numai cuprinsul urciorului. În urciorele acestea vinul încă tot mai făcea drojdii și de aceea se străcura, mai înainte de ce s'ar fi beut. În Pompeii s'au găsit multe străcurători de acestea. Ele sînt un fel de sită de metal, une ori chiar de argint, cu un mănunchiu de țint cu mîna și cu tórte de acățat. Străcurători de in nu se folosiau bucuros, căci „*integrum perdunt lino vitiata saporem*“ (Horat. Sat. 2, 4, 54). Foi îi amintesc s. Scriptură a dese ori. Is. Navi 9, 4: „foi de vin vechiu“; I Împ. 10, 3: „unul ducend un fole de vin“; 16, 20: „Și a luat Iesse un gomor de pîne și un fole de vin“; Ieremie 13, 12: „tot folele se va umplé de vin.“ Clasicii încă îi amintesc. Il. 3, 247: „în fole de pele de capră vin, rodul inveselitoriū“; Od. 5, 265: Calipso a dat lui Odiseu la imbarcare „un fole plin de vin tuchis“; Herod. în istoria despre comóra lui Rampsinit 2, 121: „El (hoțul) a înhamat mágarii și a pus pe ei foi de vin.“ Dar ei amintesc și urciorele. Od.

2, 340: „În lăuntru stau și vase (*πίθοι*) cu vin vechiu, gustos“; 23, 305: Pețitorii Penelopei „măncău oi și scoteau din urciore belșug de vin“. Tot asemenea le amintesc și profetii. Ieremie 48, 11: „N'a turnat din vas în vas, și la înstrăinare n'a mers, pentru aceea a stătut gustarea lui întru el, și mirosul lui nu a lipsit.“ La prânzurile zilnice se îndestuliau ómenii și numai cu vin noú, dar la ospete mai solemne nu era iertat, să lipsescă vinul vechiu. De altmintrea „vechiu (*vetus*)“ era un concept cam elastic. Preste tot de vin vechiu trecea vinul trecut de un an. Vechimea mai înaltă atîrna de la soi și de la manipulare. Vinuri mai înfocate nu se puteau păstra multă vreme. Vinul de Sorent, pe care-l recomanda medicii, trebuia să fie de 25 ani, pentru ca să ajungă a fi beut. Vinul de Falern trecea de mai bun, dacă era de 15 ani. De ore ce ómenii beau cu afectare vinuri vechi, n'au putut să nu se facă multe înșelăciuni în vinuri. Se bea vin „de pe timpul lui Numa (sub rege Numa condita libis“ Mart. 3, 62); alte vase purtau eticheta „Vin de o sută de ani“, ori se puneau pe masă soiuri, cari deja de mult nu mai esistaú.

În zilele noastre strugurii nu se folosesc

causa noastră, ci cu muncă onestă, cu lealitate să ne silim a câștiga una câte una din acele poziții, cari neapărat trebuincioase ne sînt, pentru ca să putem păstra și desvolta individualitatea noastră națională în țara acésta, unde provedința ne-a aședat.

Étă adevêrul, ér nu resignare!

De ale congruei. — Pe cum anunță „Pol. Ért.”, din suma menită pentru ajutoarea bisericilor cu finea anului trecut a rămas o sumă mai mare la dispoziția ministrului cultelor. În urma acestora ministrul Wlassics a trimis o scrisoare către episcopii singuraticelor diecese dându-le de scire, că e aplicat, ca din suma acésta preoților avisați la ajutoriū să le întregescă congrua la suplica lor, ce va avé să se subșternă din cas în cas. Dar episcopii considerând, că purcederea acésta ar produce raport de atrinere între cei ajuturați și între ministerul cultelor, mai de parte că primirea aceleia ar preveni regularea congruei, în nici un cas nu au făcut us de îmbiare acestui ajutoriū. De altmintrea lóea numită susține, că are informațiune sigură, ca afacerea acésta s'a discutat și în ultima conferență a episcopatului.

La acestea observă „Alkotmány”:

„Informațiunea sigură” a lui „Pol. Ért.” nu e alta de cât raportul acela al lui „Alkotmány” despre ultima conferență a episcopatului, după care corul episcopesc conform îndrumării primite de la Sfinția Sa respinge ori ce modalitate a regulării congruei, care ar da în mîna guvernului o uneltă nouă de corțegire față cu preoțimea inferiōră.”

Necesară este la cununia bisericescă producerea certificatului oficios despre închiarea „căsătoriei civile”? — Era de prevedut, că nouăle reforme vor face multe neplăceri preoțimii și greutăți mari mirilor.

numai spre a face din ei must și vin, ci și spre alte lucruri. Gătesc din ei sirup, miere de struguri, turte de struguri, rosine, zahar de struguri, oțet, apă de rosine și vin de rosine. Chiar și bône necoște se adaug la multe mîncări, ori se face din ele și din trevere viuars. În s. Scriptură din tóte acestea se amintesc numai oțetul, rosinele și turtele de struguri. Rosinele nu avem să ni-le închipuim ca bône singuratic (stafide), ci se uscau strugurii întregi și anume esemplare mari și coște bine. Er turtele de struguri sînt bône de struguri, cari se mestecă cu făină și se coc în cuptoriū.

Vinul cuprinde tóte substanțele, cari să facă oțet, ba el deja între împrejurări ordinare destul de des se face oțet chiar și în contra voii proprietariului. Destul de timpuriū se face deci deosebire între oțet și vin (Num. 6, 3: „oțet de vin”), și ómenii își băteaū cavai, să afle mijlóce spre a împedea ori spre a promova oțetirea vinului. Din cauza înrudirii apropiate dintre oțet și dintre vin acru nu e destul de hotărît conceptul, care se împreună cu cuvîntul oțet. Pe cum numim non vinul cel rēu oțet, așa făceaū și Romanii și Elinii cei vechi, dar fără de a confunda în realitate unul cu cel alalt. Vinul cel acru gătit din trevere îl numiau posca sau lora (Varro R. R. 1, 54) și-l daū sciaivilor și ostașilor. El nu îmbeta. De aceea zice Plant. Mil. 3, 2, 23: alii e-brii sūnt, alii poscam potitant. Oțetul propriū (Aesch. Agam. 322: „cel ce tórnă uleū și oțet într'un vas mestecându-le, le va găsi amîndouă numai osebite, nici o dată împre-

Acésta s'a și întimplat și se póte dovedi cu nenumărate casuri concrete. Așa aflăm în „M. All.”, că în 28 Ian. s'au prezentat înaintea purtătoriului de matricule din Magyarbél (com. Poșon) mirii N. N. și X. Y. spre a face destul legii civile. Conducătorul de matricule i-a și declarat de căsătoriți, dară nevoind mirii să subscrie protocolul, purtătoriul de matricule le-a denegat estradarea certificatului. Ei deci dimpreună cu óșpetii au mers la parochul local, care informându-se despre cele petrecute i-a cununat și fără prezentarea certificatului amintit. Parochul a purces corect, de óre ce § 123 art. de lege XXXI din 1894 opresce numai cununia religioasă, „înainte de ce ar fi dovedit părțile, că au închiat căsătoria înaintea oficialului civil”, nu se zice inse, că dovedirea acésta s'ar puté face numai prin certificat de la acel oficial. Parochul din Boldogfalva în 4 Febr. în un cas analog fucă a purces ca și colegul sēd din Magyarbél, dară conducătoriul de matricule l-a acusat la judecătoria cercuală din Buzin. Ținându-se pertractarea în 14 Febr., respectivul paroch a fost absolvat pe basa unei declarațiuni date în scris de către martorii, cari au fost de față la împlinirea actului civil. Nu scim, că procurorul apelat-a sentența de achitare. De va fi apelat-o, sperăm, că forurile superiōre o vor confirma. Legea citată e destul de clară, ér ordinațiunea ministrului de justiție de datul 29 Ian. 1895 Nr. 27,243 referitoare la esecutarea actului de lege XXXI din 1894 prescrie în § 70 p. 11, că la cazul, când părțile nu voesc a subscrie protocolul de imatriculare, să se însemne cauza, pentru ce nu o fac acésta.

Unii conducători de matricule desconsideră legea și instrucțiunea ministerială referitoare la esecutarea ei ameniuând părțile, că nu le vor da certificat despre îndeplinirea actului civil referitor la închiarea căsătoriei. Acésta a dat ansă la nemulțămiri, și ministrul de interne spre a nu face odioasă insti-

tuțiunea căsătoriei civile prin ordinațiunea din 9 Nov. 1895 Nr. 104,137 declară de nou, că părțile nu sînt datóre, să subscrie protocolul, dacă acésta nu le convine, ci are numai să se însemne cauza, pentru care nu au voit, să-l subscrie. Acum dară subscrierea protocolului nu este necesară, urméză de la sine, că oficialul civil nu are dreptul, să deneghe certificatul din motivul, că părțile nu au scris protocolul luat de către dînsul. Ce e mai mult, § 62 art. de lege XXXIII—1894 referitor la matriculele de stat zice, că oficialul civil este obligat a estrada părților îndată certificat scutit de taxă și de timbru despre închiarea căsătoriei. Tot acésta o dispune și instrucțiunea ministerială din 29 Ian. 1895 Nr. 27,243 în §. 75. Deci acel oficial civil, care denegă certificatul despre actul căsătoriei civile, la care a cooperat, comite un abus de oficiū și are să fie denunțat spre a fi urmărit conform legii.

Ore abusus unū oficial póte fi causă suficientă spre a împedea celebrarea cununiei religioase? Noi credem, că nu. De unde deducem, că preotul póte cununa pe cei ce au îndeplinit actul civil, chiar și dacă oficialul civil nu le dă certificat despre acésta, numai să fie documentată căsătoria civilă pe altă cale, și parochul să aibă la mîna documentul spre a-și justifica procedura în cazul, când ar fi tras la răspundere. În document să se amintescă și împrejurarea, că certificatul s'a cerut pe baza legilor și ordinațiilor ministeriale citate mai sus, dară oficialul civil, de și a declarat de închiată căsătoria după legile statului, totuși a denegat estradarea certificatului prescriis.

Conferență sêrbescă la ministrul președinte. — Pe unii din Sêrbii aceia din Ungaria, cari ocupă poziție în viața publică, ministrul Bánffy i-a chemat pe 26 a c. la o conferență, în care să se discuteze afacerile autonomiei sêrbesci.

Despre adevêratele scopuri ale acestei

tinite”) se folosia în multe chipuri la mîncări (așa că la Romanii și la Elinii pe masă staū vase cu oțet, ὄξος, acetabulum), la lécuri, la preparate chimice, potassă, soda și la aparate mecanice (Liv. 21, 37 spune, că Hannibal spârgea stîncile inferbintându-le și tórnând apoi oțet pe ele), numai în mod excepțional ca beutură, p. es. în zile calde la lucrul câmpului. Ruth 2, 14: „Mîncăc din pâinile mele și întinge pânea ta în oțet.” Dacă oțetul ar fi fost privit de o beutură plăcută și recreătoare, psalmistul nu s'ar fi tânguit la 68, 25: „Și au dat spre mîncarea mea fere și spre setea mea m'au adăpat cu oțet.”

Deja în vechime se adaugeau la vin esențe aromatice (trandafir, smirnă), dulci (miere, mulsum, οὐρόμελι) ori și amare (pelin). Chiar și balsam (uleuri eterice scumpe) tórnau în vin ori îl beaū din vase, în cari mai înainte au fost uleuri de acelea. Vinul smirnos era mai blând, mai puțin bețiv, și de aceea îl beaū mai ales femeile (Geil. 10, 33). Vinul acesta preparat, pe cum și cel curat la beut îl mestecau cu apă, vara cu apă rece, ierna cu de cea caldă. Aveaū vase anume pentru a ține vinul cald. Mișnah (Pes. 7, 13; Surenh. II. p. 163) vorbește despre vasul acesta, care sta pe masa pascilor. În musee se află exemplare fôrte frumoase de blide romane vechi, cari serviaū spre a încălzi vinul. Proporția dintre vin și apă la mestecare atrina de la calitatea vinului și de la a beutorilor. Se mestecau apă și vin în mēsurî egale, dar mai des în proporția 2: 1, ba și 3: 1 și 5: 2, dar și întors 3 părți de vin

cu 1 de apă (Hor. Od. III. 19, 11). În Pild. 9, 2, 5 se zice despre înțelepciune: „A amestecat în clondirile sale și a gătit masa sa ei. — Veniți, de mîncăți pânea mea și beți vinul, carele l-am gătit voué.” Cânt. 7, 3: „Clondiriū oblu, nici de cum lipsindu-se de amestecătură.” Ps. 74, 7: „Pâharul este în mîna Domnului cu vin, — plin de amestecătură.” În texturile acestea biblice are să se înțeleagă vin amestecat cu apă, căci Iudeii altă amestecare a vinului nu prea foisiaū. În s. Scriptură vinul aromatic se amintesc numai o dată la Cânt. 8, 2: „Te voi adăpa cu vin mirositoriu de la curgerea (mestecat cu suc) rodilor mele.” Sulamit va să pună, ceea ce are mai prețios, înaintea mirei sēu împêrătesc, care întră în casa ei: vin mestecat cu arome și cu suc de mere de granat. Dar ce arome se înțeleg aci? Sigur nu de cele bețive, ci de acelea, cari împărtașesc vinului miros plăcut, și suc de rodilor are să stîmpere prea marea dulcétă a lui, căci suc de rodilor e recortoriū și acriū. Beutura tare, bețivă, inferbintătoare nu se potrivește cu viața idilică, ce se descrie aci. Atare beutura anume pregătită preste tot era la Iudei un lucru estraordinar și de tot excepțional, căci vinurile nobile ale Palestinei n'au lipsă de o astfel de potentare, și locitorii țêrilor sudice în folosirea spiritușelor trebuie să fie fôrte precauți. Mestecarea vinului se făcea în refectoriū, și óșpetilor le sta în voe, să mai subție vinul după plac. Din contră se privia de falsificare, dacă vinul se mesteca cu apă deja în foi ori în vasele, în cari se conserva. Falsificări de

conferențe nici chiar cei chemați nu au cunoscută sigură. „Alkotmány“ a primit informațiunea, că încă nu se știe, dacă obiectul discuției îl vor forma numai afaceri, ce se referesc la autonomia bisericii sârbesce, ori dără și cestiunii, cari ating interesele națiunii sârbesce. Se zice, că conferența s'a convocat conform voinței hotărâte a Maiestății Sale. La conferență s'au invitat dintre laici numai Sârbi guvernamentali. Dintre episcopi a fără de patriarhul Brancovicilor nu s'a invitat nici unul, ceea ce e un lucru de tot străniu, dacă conferența va avea să discuteze afaceri bisericesti.

Revista bisericească.

Roma.

În ședința ultimă din 15 a. c., ce a ținut-o congregațiunea pentru reunirea bisericilor, s'a citit un raport al superiorului Asumptioniștilor din Constantinopol. Sfinția Sa dăduse Asumptioniștilor două cercuri parohiale în Constantinopol spre administrare. În bisericile respective cultul dumnezeesc se sevășese după ritul grecesc și în limba grecească, și Asumptioniștii conduc afară de aceea mai multe școli, cari asemenea urmăresc scopul de a produce o apropiere a bisericii grecești de cea catolică. Raportul constată acum, că activitatea Asumptioniștilor e însoțită de rezultate favorabile, întru cât adecă aversiunea Grecilor față cu biserica catolică se micșorează tot mai tare.

În 17 a. c. a repausat cardinalul Mauri, arhiepiscopul de Ferrara. Repausatul a fost monach Dominican și un bărbat piu și activ.

Din America nordică se anunță repausarea arhiepiscopului de Saint-Louis Richard Kenrick, cel mai bătrân episcop catolic atât după etate, căci e născut

acestea se și făceau. Isaie 1, 22: „Argintul nostru nu e lămurit: cărcimarii tei amestecă vinul cu apă.“ Aci apa, ce o bagă cărcimarul în vin, se pune deci pe o treptă cu șura din argintul nelămurit.

Bibliografie.

Din interesanta „Biblioteca pentru toți“ au apărut zilele acestea:

Nro 46. *Dușmanii nostri* de doctorul Urechia. Cărticica, tipărită tot așa de frumos și de îngrijit ca și numerii trecuți, vulgarizează rezultatele bacteriologiei. Ori și cât de științific ar fi obiectul, ce tractează, dl Urechia știe, să-l facă plăcut cetitorilor prin spiritul dsale glumei, ce te face, să riți mereu. Mai multe ilustrații de bacili intercalate în text fac priceperea celor tractate și mai lesnicioasă.

Nro 47. *Cântece și Plângeri*, poezii de M. Zamfirescu, partea II. Credem, ce spune prima notiță de la pag. 3, că adecă partea I a poeziilor acestora au plăcut mult, am fi dorit cu toate acestea, să ni-se dea ceva mai bun din poeziile nostri moderni.

Nro 48—49. *Elocuța străină*. G. Adamescu cuprinde discursuri celebre de Demostene, Cicerone, s. I. Chrisostom, Bossuet, Buffon, Mirabeau, Napoleon, Gambetta, Quessnay de Beaurepaire, Frideric cel Mare, O'Connell, Macaulay și Bismark. În tocmai ca și în „Elocuța română“ și aci fie care bucată e însoțită de câte o notiță istorică, în care se descrie autorul și motivul vorbirii. Serviciile, ce le face broșura acosta tuturor, s'nt ușor de priceput. O recomandăm cu tot de-adinsul.

în 1804, cât și după anii de episcopie, fiind consacrat în 1841. Acum seniorul episcopatului este Sfinția Sa Leo XIII., care a fost numit episcop titular de Damiată la 17 Ian. 1843.

La 19 a. c., ziua de s. Iosif după călindarul gregorian, celebrând Sfinția Sa Leon XIII au asistat mai mulți străini la s. Liturgie.

Franța.

După cum e informată „Pol. Corr.“, ambasadorul francez Lefebvre de Behaine se va întorci la Roma numai pentru a imanaua decretul său de revocare. Guvernul francez a cerut deja agrearea lui Poubelle de ambasador nou pe lângă Vatican, dar se zice, că nuniul din Paris a primit comisiunea, ca să facă guvernul francez atent la trecutul de tot anticreștin al acestui candidat de ambasador.

Revista politică.

Afaceri interne.

În ședința dietală din 20 a. c. s'a început dezbaterile bugetului ministerului de honveđi. Referentul Georgiu Szerb recomandă bugetul spre primire. Opoziția guvernamentală încă a declarat prin Héli și Kossuth, că primesce bugetul și urgiteză, să se înființeze la honveđi și artilerie. — A produs impresiune adâncă discursul generalului Pongrácz, care a condamnat folosirea miliției la alegeri, cum s'a întâmplat la Stomfa și Nyitra. Acastă procedură vatămă adânc simțul corpului ofițeresc. — Bolgár F. laudă honveđimea, dară constată, că are conducători foarte răi. Conducătorii aceștia nu se știesc a trage honveđimea în acțiuni politice. Condamna numărósele pensionări ale ofițerilor de la honveđi.

În 21 a. c. Ugron după ce critică aspru instituțiunea honveđimii așa după cum e azi, dependentă de la armata comună, fără artilerie, fără trupă sanitară și fără conducere proprie, trece la afacerea Kasics și recercă pe ministrul Fejérvary, să răspundă la acușele grave, ce i-le face Kasics, și să le desmintă. Să aducă afacerea înaintea forului județiar, căci demonstrația generalilor nu-l poate rehabilita. — Vorbirea lui Ugron l-a turburat pe ministrul Fejérvary preste măsură. Răspundând la imputările opoziției zice, că artilerie nu a introdus la honveđi din cauză, că ar trebui prolongit timpul de serviciu activ cel puțin la 3 ani. Cele alalte acușe le respinge ca nefundate; recunoșce, că și-a luminat și încălđit palațul pe spesele statului din motivul, că așa au făcut toți miniștrii de honveđi de la 1867 în cóce; a răspunde la cele alalte invinuirii ale lui Kasics ține sub demnitatea sa.

Și mai vehement a atacat Ugron pe ministrul Fejérvary în ședința de Lună aducând înaintea dietei, că se comit fărădelegi la procurarea vidualor pentru honveđime; că ministrul a purces incorect în afacerea Szemecz, care de și era condamnat la închisóre de stat, totuși a fost achitat de cătră juriul de onóre militar, dară ministrul a nimicit fără motive verdictul de achitare; prevederea

locuinței sale private cu scule pe banii statului o afă de ilegală; de la un ministru, care are plată de 12,000 fl., se așteptă, ca să mănăce cu lingurile sale. La încălđit încă trebuie să se facă distincere între locuința oficioasă și între cea privată. — În merit br. Fejérvary nu a răspuns la imputările lui Ugron.

Ședința de Marți a fost și mai furtunósă din cauza unui ordin de zi al comandantului academiei de honveđi, care interzice ofițerilor participarea la desbaterile dietale asupra bugetului ministerului de honveđi din cauză, că oratorii opoziționali abătându-se de la obiectivitate atacă fără cruțare. Horváth Gyula, Sima, Apponyi și alții arată, că ordinul de zi dat ofițerilor de honveđi este ilegal, trage miliția în luptele politice și vatămă greș demnitatea camerei; pentru aceea cer, ca afacerea să se străpună comisiunii de imunitate, ceea ce se și primesce.

Ce privește procurarea vidualor pentru honveđi, secretarul de stat Gromon declară, că nu s'a scris licitațiune publică, fiind că pentru stat este mai avantajos a da întreprinderea din mână liberă.

Austria.

Tinerii creștini de la universitatea din Viena au declarat, că Jidanii s'nt necapabili de satisfacțiune cavalerescă. Punându-se totă jidovimea în mișcare, lucrul a ajuns în consiliul de ministri și în parlament. Ministrul Gautsch a reprobat aspru hotărirea universitarilor creștini. S'a făcut cercetare rigorósă, și studentul, care a presidat adunarea, a fost eliminat, érá doi studenți au fost relegați pe câte un semestru, altora s'a dat consilium abeundi, și alții au fost admoniați. Investigarea se continuă. Tóte încercările ministrului atrfător de la presa și capitaliștii jidani vor rămâne zădarnice: dacă studenții creștini nu voesc, să se lupte cu Jidovii, nimeni nu-í póte constringe la acosta. Firesce că mai bine ar fi, ca duelările studenților să se pedepsescă aspru, pe când guvernul și senatul universitar luând pe Jidanii în apărare par a aproba duelurile.

România.

Ședința din 20 a. c. a camerei deputaților a fost foarte bine cercetată. Asemenea erau îndesuite și tribunele óspeților. Causa mării afluențe a fost interpelarea lui Fleva în cestia macedonénă.

Fleva espune situația din Macedonia și arată, că ajutorarea Românilor de acolo este mai ușoră de cât a celor din Transilvania, de óre ce în Macedonia conflicte diplomatice nu pot să existe. Constată, că liceul din Bitolia a fost instalat în casele bisericii catolice. În acest liceu din 8 profesori numai 4 predaú cursurile în limba română. Causa, pentru care Români din Macedonia nu fac progres mai mare, este inspectorul școlilor Apostol Mărgărit, care duce o politică de duplicitate. Amintesc, că eforturile din Macedonia ar fi recunoscute de guvernul român, și cere, să se re-

stringă puterea inspectorului Mărgărit. Mai departe impută guvernului rechemarea consulului român din Bitolia.

Ministrul președinte Sturdza apără pe A. Mărgărit în contra acușărilor, ce i-se fac, și arată, că campania în contra lui este inscenată, pentru ca să-l ocupe alt Român locul. Eforturile nu sînt recunoscute nici de guvernul român, nici de cel otoman și sînt compuse din grecomanii, între cari e și dr. Cristovici, care a umblat în zilele trecute prin București. Pe consulul din Bitolia l-a rechemat, fiind că țesea intrigă între Români și a vîrît în efortii grecomanii.

Camera cu 101 contra la 22 voturi a luat spre știință răspunsul ministrului Sturdza.

Anglia.

Cestiunea, care predomină azi situația în Anglia, este expediția în Sudan. Anglia motivează expediția cu aceea, că ar pretinde-o interesele omniului. După desastrea Italianilor în Abisinia popoarele din Africa medie se mișcă și amenință comerțul și cultura europeană străplantată acolo. Adevărată intenție a Anglezilor este de a face cuceriri și a se întări în Africa. Spre a-și pute susține și apără nouăle țări are lipsă de Egipt, pe care îl va mai ține ocupat.

Rusia și Franța privesc cu ochi răi creșterea influenței engleze în Africa, pe când Germania se bucură de acesta, fiind că o consideră de o ajutorare a aliaților Italiani. Pentru expediția la Dongolo s'au destinat 19,000 de oameni, parte Anglezii, parte Beduinii. Să nu o pățescă și Anglezii, cum au pățit-o Italianii cu Menelic.

Italia.

În parlamentul italian mulți deputați sînt contrari politicii africane, care cere atâtea jertfe de oameni și de bani. Unii urgiteza pacea cu ori ce preț; majoritatea încă dorește pacea, dară fără umilirea Italiei. Menelic regele Abisiniilor, care cunoște starea financiară sdruncinată a Italiei și nemulțămirea poporului italian, pune condiții grele la închierea păcii. „Popolo Romano” aduce scirea, că Menelic ar pretinde ca desdaunare de război 25 de milioane franci. Recercat de Italianii de a se alia cu dinșii în contra dervișilor, Menelic preferesce alianța cu dervișii în contra Italianilor. Puterile europene încă recomandă Italiei închierea păcii cu Menelic.

Bulgaria.

Mulțămita, care a trimis-o sultanului prințul Ferdinand pentru fermanul de recunoștere, se închie cu cuvintele: „Dovețile acestea înalte a bunăvoinței împărătesci mă umplu nu numai de recunoștință față cu Majestatea Văstră, ci-mi împărtășesc și putere înmulțită, pentru ca Bulgaria cea atîrnătoare de la guvernul împărătesc, să o guvernez și de aci înainte conform intențiilor Majestății Văstre și așa, ca gloria împărăției Văstre să se mărească.”

În ce direcție se va manifesta re-

cunoștința prințului Ferdinand față cu împăratul Rusiei, pare a ne spune scirea, ce e lătită în Sofia, că Rusia lucră pentru delăturarea schismei Bulgarilor de către patriarhul din Constantinopol.

De când s'a împăcat Ferdinand cu Țarul jertfind pe Boris, influența rusescă în Bulgaria tot crește. După cum scriu foile din Sofia, guvernul rusesc pretinde, ca să se dea amnestie lui Bendereff, Grueff și altor ofițeri emigranți, cari să-și reocupe în armata bulgară rangul de mai înainte. Dacă numărul ofițerilor ar fi complet, să li-se facă loc pensionându-se unii ofițeri. Mai încolo Rusia trimite în Bulgaria 9 consuli și tot atîția viceconsuli. Presa opozițională constată, că Bulgaria e pe cale de a ajunge érași sub dictatura Rusiei.

Corespondințe.

De pe Murăș Martie 1896.

Onorată Redacțiune!

Zisei în corespondența mea publicată în numărul trecut al „Unirii”, că e lipsă neapărată, să ne creăm un fond pentru salarizarea preoților și învățătorilor.

Ne întimpină înse aci întrebarea: Cum și din ce?

Ași pute, să răspund aci: Din fundul pămîntului! Întru adevăr așa de mare și de simțită e lipsa unui atare fond, căt dacă el altmîntea nu s'ar pute crea, ar trebui să-l scotem și din fundul pămîntului.

Dar nu e de lipsă, să o facem acesta.

Mă număr între preoții mai tineri, și încă nu mi-s'au șters amintirile plăcute și neplăcute ale anilor, pe cari i-am petrecut în seminariul din Blaș pregătindu-mă pentru păstorirea sufletelor. Îmi aduc încă bine aminte de însuflețirea ideală, care ne cuprindea acolo pe toți, când se ivia din ore care parte câte o idee frumoasă și chiar bună de a fi realizată între noi între Români. Realizarea ideilor frumoase și folositoare pretind jertfe, și dacă doriam, să contribuim și noi la realizarea aceea, era lucru firesc, ca și noi să aducem jertfe. Dar de unde, dacă nu din fundul pămîntului? Și dacă ne-am bătut capul, am aflat, că totuși nu e de lipsă, să ne săpăm găuri până în fundul pămîntului și să scotem comori de acolo. Am rămas pe fața pămîntului și — ne-am pus pe post, și seminariul bucuros ne-a dat nouă suma aceea, carea a cruțat-o dându-ne bucate de post în loc de cele de dulce, éra noi suma aceea o aduceam ca jertfă pentru realizarea ideii respective.

Știu bine, că virtutea abnegării nu a inventat-o alumnii seminariului din Blaș, ba nici chiar oamenii preste tot, ci ea vine de sus de la Dumnezeu. Dar exemplul acela al seminariștilor totuși îmi spune, că Dumnezeu dăruind omului mîntea a înzestrat-o și cu darul invențiunii, pentru ca ea să afe modul potrivit de a deprinde virtutea cu foios.

Nu mai câți va ani ne mai despart de la împlinirea centenarului al doilea al s. Unirii. Ore nu e acesta timpul cel mai potrivit spre a crea fondul acela de salarizare? Ore pute-s'ar sărbători anul 1900 într'un chip mai vrednic și tot o dată mai folositoriu pentru biserica noastră și pentru némul nostru ca prin crearea acelui fond? Ore nu ni-se impune acum mai tare ca ori și când datorința de a ne bate capul și de a cerca și

afia chipuri și căi, în cari și pe cari am pute, să creăm fondul acesta? Noi preamărim fapta, ce a împlinit-o înaintașii nostri în 1900. De ce să nu aspirăm și noi la preamărire din partea urmașilor nostri? De ce să nu-i silim la acesta prin o faptă, pentru care urmașii nostri să ne binecuvinte amintirea, pe cum înaintașii nostri din 1900 ne-au silit, să le binecuvintăm noi amintirea? Și cu ce altă faptă măreță am pute noi, să-i silim la acesta mai bine de căt cu crearea unui fond, care să uigureze în măsură căt se pôte de mare sôrtea materială a aceloră, cari aș chemarea specială de a lucra neîncetat spre înflorirea bisericii noastre și spre binele némului nostru?

În cele următoare voi să grăesc numai referitoriul la archidieceasă. Pe frații din diecesele sufragane îi rog, să acomodeze cuvintele mele împrejurărilor sale particulare.

Îmi aduc a minte de un articol, care se publicase în „Unirea” pe timpul vacanței scaunului mitropolitan. Era vorbă în articolul acela despre problemele, cari așteptă rezolvirea de la fitoriul mitropolit. „Unirea” grăise atunci din sufletul nostru al tuturoara. Între problemele acelea articolul amintit înșirase și îmbunătățirea sorții materiale a clerului nostru. Acum avem mitropolit, un mitropolit, — mulțămită lui Dumnezeu, — vrednic de așteptările noastre, vrednic de înaintașii săi. Sînt convins, că din sufletul tuturor fraților mei grăesc, dacă-l rog, ca acum în préjma anului 1900, în préjma împlinirii centenarului al doilea al s. Unirii, în préjma jubileului de un pătrăriu de veac al archieriei sale proprii să potenteze marinimia, carea până acum tot de una a strălucit pe scaunul nostru mitropolitan, și să trezescă și să înflăcăreze în noi în toți marinimia, carea singură e în stare a rezolvi problema de a îmbunătăți sôrtea materială a clerului archidieceșan.

Ce pôte să producă marinimia, a arăt-o și până acum archidieceasa noastră. Părinții ei toți și mulți dintre fiii ei cei mai aleși s'au întrecut nu numai întru a aduce poporul înainte pe calea progresului, ci și întru a asigura progresul acesta materialmente. Din începuturi mici s'a pornit asigurarea acesta, și astăzi din marinimia archiereilor nostri și a multora dintre preoții fruntași, ba și din a unor laici archidieceșii dispune de fundatiuni de căte va milioane.

Ce bine ar fi, dacă marinimia acesta s'ar potenta acum și cu o cale s'ar îndrepta spre scopul cel mai urgent, spre crearea unui fond de salarizare a preoților și învățătorilor? Și acum avem ca și în trecut mulți preoți, de la cari lumea așteptă, că ei cruțările, ce le fac din venitele sale, le vor jertfi binelui comun. Așteptările acestea și până acum a rare ori ne-au înșelat, și sînt convins, că ele nici de acum înainte nu ne vor înșela. Preoții aceia sînt de-a rîndul oameni, cari aș renunțat la viața familiară, pentru ca întregă viața și munca sa să o sfințescă serviciului bisericii, și ei muncind neîncetat în serviciul acesta se dedă, ca și bănișorii, pe cari îi cruță, să nu-i privească de ai săi, ci de ai bisericii. Ce bine ar fi, dacă ei acum ar imita cu toții exemplul cel frumos al fericitului preposit Papfalvi, care cu mulți ani înainte de mórtea sa a pus cruțările sale ca fundatiune în grijea capitulului? Căt de frumos ar fi, dacă ei acum în préjma jubileului s'ar hotări cu toții, să

o facă acésta destinând pe sama acelui fond de salarizare averea, ce au adunat-o. ori cel puțin o parte mai însemnată a ei! Și chiar și dacă n'ar pute să renunțe la renta, ce le-o aduce averea acésta, ei totuși ar pute să facă așa, cum făcuse fericitul preposit Papfalvi, ar pute să-și reserve dreptul la renta aceea până la capetul vieții sale, și clerul totuși i-ar binecuvînta deja de acum. Nu are, să-i impedece în fapta acésta nici modestia: clerul va fi cu considerare discretă față cu ei, nu-i va molesta cu laudele sale, ci se va mărgini bucuros la aceea, ca să le mijocéscă în s. jertfă dar bogat de la Dumnezeu.

Tot asemenea ar pute să jertféscă și acei preoți căsătoriți, pe cari Dumnezeu i-a înzestrat cu bunăstare materială. Prin aceea, ce ar jertfi spre acest scop din averea sa, sigur nu ar păgubi de loc pe ai săi, căci bunăstarea materială, ce ar lăsa-o pruncilor săi, ar fi însoțită de binecuvîntare bogată de la Dumnezeu, și apoi cine s'ar îndoi despre aceea, că binecuvîntarea acésta e mai prețioasă de cât aurul și argintul? Ba ei ar pute, să-și aducă darul său chiar și cu condiția, ca în fruptele lui să se împărtășéscă tot de una în rîndul cel dintâiu aceia din fiili și nepoții lor, cari vor fi preoți. Așa jertfa le va fi încă și mai ușoară.

În sfârșit îmi mai aduc aminte de un chip, în care ar pute, să se câștige în fiesce care an multe miș pe sama fondului contemplat. „Aū nu sciti, că cei ce lucrăză cele sfinte, din biserică mănăncă, și cari servesc altariului, cu altariul se împărtășesc?” Cuvintele acestea sînt ale Mântuitorului, și apoi „cuvîntul Domnului rămâne în veac” și așa dară are valoare și în zilele noastre. Pe calea acésta preoțimea archidieceșei ar pute, să contribuéscă foarte mult la crearea și augmentarea fondului contemplat de mine. Ordinariatul ar avé, să se îngrijéscă de aceea, ca fiesce care preot vrednic al archidieceșei să priméscă în fiesce care an un anumit număr de s. liturgiilor de celebrat, și preoții bucuros vor dăruți stîpendiile liturgiilor acelor pe sama fondului de salarizare. Pentru ca Ordinariatul să pótă fi convins despre aceea, că preoții au satisfăcut obligamentului său de a celebra liturgiile acelea, li-s'ar pute impune, să le celebreze în Dumineci și sêrbători. Adevêrat, că conciliul nostru provincial prim în Tit. V. cap. IV. „admoniează pe preoți”, ca „în specie parochii în tôte duminicile și sêrbătorile obligate să se apropie de altariul Domnului sacrificând pentru popor”. Înse aci nu e vorbă de o lege, ci numai de o admoniare. Și chiar și dacă ôre cine admoniare acésta ar privi-o de lege, ea totuși ar fi numai o lege bisericéscă, de la care tot biserică pôte să dispenseze din cauză gravă și rațională.

Am espus în corespondențele acestea părerile mele cu intenția cea mai curată de a contribui și eu după putință la rezolvirea unei chestii ardătoare și rog pe toți, ca să le cumpénéscă cu aceeași bunăvoință, cu care sînt și eu gata a cumpêni părerile fraților mei, dacă și ei vor afla eu cale, să le împărtășéscă.

u.

Convocare.

În înțelesul §-lui 12 lit. B-a din statute am onóre a invita și concherna pe stimabili

lele Dómne membre ale Comitetului Reuniunii femeilor române din Mediaș și jur în ședință ordinară pe ziua de 9 Aprilie st. n. a. c. 2 ore după amiez în școla gr. cat din loc.

Mediaș 23 Martiu 1896.

Maria Moldovan
presidentă.

Noutăți.

Întru mărirea lui Dumnezeu. Piele femeii *Onița Vladeș* și *Ciocan Dochitu* din Sumurduc au dăruit bisericii noastre de acolo un Apostoleriu și un Eucologiū în preț de 10 fl. 20 cr.

Corul fetițelor din Blas. În Dumineca trecută am fost surprinși plăcut prin aceea, că fetițele internatului din Blas au eșecutat în biserică catedrală responsoriile și cele alalte cântări ale s. liturgiilor. Eșecutarea cântărilor s'a întimplat în patru voci, și a plăcut mai ales atențiunea coristelor și precisiunea, cu care au cântat singuraticile voci. Sîntem recunoscători pentru surprinderea acésta mai ales dlui *Em. Ștefanuț* instructorului de musică de la școla noastră de fetițe și în interesul instrucțiunii de la școla acésta am dori, ca dlui mai ne urmă totuși să se hotăréscă a nu face us de alegerea sa de profesor de musică la Năsăud.

Scisiuni în cestia națională. Dl. E. Brote în urma desvêlirilor publicate de dl. A. C. Popovici s'a vèdut silit a-și descoperi vederile sale asupra situațiunii politice prin o scrisóre publicată în „Revista Orăștiei”. Mai întăiu reproduce scrisóra sa din 20 Nov. 1893 publicată la timpul său în „Tribuna”, apoi spune, că a cercat, să impedece scisiunea în sinul comitetului, dară nu a putut-o, căci după expatriere nici chemarea, nici puterile nu-i nermiteau a influența în mod hotărîtor asupra atitudinii comitetului național și a partidului. Afirmă, că prin scrieri și legături cu bărbați politici a făcut cunoscute suferințele noastre și străinătății. Legăturile sale în România se restring numai la partidul național-liberal. Credenul său politic e cel cuprins în scrisóra din 20 Nov. 1893. La „Desvêlirea tradării naționale” din ziarul bucureșcen „Epoca”, „Adevêrul” și „Zina” și din „Tribuna” din Sibiu observă, că „acéstă tradare are particularitatea de a nu se întemeia pe nici un singur fapt, ci numai pe discuțiuni și conversațiuni netrecute în cercuri intime și destălmuite în mod fals și tendențios”. Spune, că nici odată n'a avut ocaziune, să discute sau să negocieze cu cineva asupra condițiunilor, sub cari Românii ar fi gata, să renunțe la lupta lor politică; nu s'a gândit la constituirea unui partid guvernamental în Transilvania, nici nu scie despre schimbarea legii electorale; amicilor săi de a casă le-a denegat concursul pentru întemeierea unui nou ziar. — Dl. A. C. Popovici află confirmarea desvêlirilor sale chiar în scrisóra dlui Brote, care observă „o prudentă tăcere mormentală despre fondul chestiunii: despre programul național dela 1881 și despre continuarea luptei cu acele-și arme, ca până astă tómnă”. Zice, că dl Brote, moleșit în salónele din Bucureșci, din autonomist intransigent s'a făcut un moderat de cea mai evidentă coloré filomagiară. Noua ediție a politicii Gall-Mironiste sub marca nouă Slavici-Brote-August Muntean se etabléză în „Revista Orăștiei”. Sustine, că dl Brote a fost de rea credință în crisa „Tribunei” și negă până și a sa proprie hotărîre de a scóte un ziar nou „Tribuna noastră” sau „Tribuna veche”. În fine întrebă pe dl Brote: cine l-a pus, să convocé conventuale și să redacteze planul de „nouă organizație”? Dl Popovici promite a se mai ocupa de activitatea politică a dlui Brote.

Ajutorarea preoților. Fată cu scirile, că episcopii catolici de ambele rituri ar fi refusat primirea ajutoriului luat în budgetul cultelor pentru preoțime, semioficiósa „Budapesti Tudosito” este informată, că afară de vre o două diecese cele alalte episco-

pii au înaintat la ministeriul conspectele preoților, cari au să fie ajutați, și pe baza acelor conspecte chiar acum se întimplă asemnarea ajutoarelor.

Fundațiunea Iulia Hașdêu. Eruditul academician din Bucureșci dl. B. P. Hașdêu a pus la dispoziția Academiei române 100 obligațiuni rurale de stat de câte 500 lei cu venit de 6% ca fundațiune în amintirea ficei sale Iulia. Din venitele fundațiunii tot la trei ani se va distribui câte un premiū de 6000 lei pentru cea mai bună lucrare scrisă româneșce în specialitățile designate de către fondator. Înse ori ce lucrare în direcțiune pesimistă, cu o tendență ireligioasă, adică ateistă sau contra lui Christos, va fi respinsă. Ne servesc spre mângăare, că un bărbat de valórea dlui Hașdêu nu numai prin cuvinte, dară și faptele a luat poziție în contra pesimismului nefericit și a ireligioșității, ce în timpul din urmă a inundat literatura română.

Români în America de Nord. Sub titlul acesta am publicat în numărul 11 al foii noastre o scrisóre din statul Ohio, în care se spune, că Românii mulți, cari trăesc acolo, ar dori, să aibă „cărți și literatură româneșcă”. Azi sîntem în plăcuta poziție de a pute comunica cetitorilor nostri, că *Carol Müller*, harnicul editor al „Bibliotecii pentru toți”, în urma întrevenerii unui colaborator al nostru, a trimis 24 broșuri din buna doale publicațiune spre a o trimite în America. Multămim dlui Müller pentru acésta atențiune.

Afaceri municipale. La 27 a. c. s'a ținut adunarea de primăvară a comitatului Alba inferioară. Interesul Românilor dovedit față de acésta adunare a fost ce e drept mai mare ca altă dată, dar nu așa, cum s'ar fi așteptat. Numêrul celor prezenți s'a suif de abia la 28. E regretabil faptul acesta cu atât mai mult, cu cât au lipsit chiar ómeni de aceia, cari trebuiau să fie de față. Relevăm din desbaterile adunării următoarele: *Dr. Ioan Sâmpălean* și-a esprimit dorința, să se creeze un nost de notar român la comitat, care să ducă protocoalele româneșce. *Dr. Isidor Murcu* a atras atențiunea asupra drumurilor comunale, cari sînt în o stare desperată. *Dr. Augustin Bunea* luând spre sciință raportul vicecomitelui a arêtat, cum organele subalterne nu respectéază folosirea limbii române acolo, unde acésta o concede legea, și a adus un cas concret, când adevé a scriptă a oficiului parochial gr. ort. din Tremnoele, a fost reieptată sub pretextul, că „sînd limba magiară esclusiva limbă oficióasă, trebuie tradusă în aceea”. La vorbirea acésta n'a răspuns nimeni, sperăm înse, că respectivul pretor a observat, că cei din fruntea administrațiunii au aflat de ilegală purcederea lui. De la desbaterile asupra sedintei festive milenare Români au absentat demonstrativ.

Pedépsă de fortărétă pentru duel. De curênd s'a pertractat în Königsberg procesul judeului de tribunal Borchert, care a ucis în duel pe locotenentul Seidensticker. După vorbirea procurorului, care a calificat duelul de o brutalitate de prima categorie, Borchert a fost condamnat la doi ani de închisóre grea în fortărétă. Și pedépsa acésta se pare prea mică pentru un ucigaș. Dacă s'ar aplica și la noi pedense grele duellantilor, pôte, că s'ar mai stîmbera mania duelurilor.

Dr. Iancu cav. de Zotta, președintele societății politice din Bucovina „Concordia”, deputat dietal etc. după un morb scurt a repausat la 19 a. c. în etate de 56 ani. Defunctul a fost mare proprietar și unul dintre cei mai capabili, distanși și zeloși anteluptători ai românismului în Bucovina. Perderea lui e o pierdere națională însemnată.

† **Vasiliu Bancoș,** ascultător în drept la universitatea din Budapesta, a repausat în 18 Martie în anul 21 al etății.

În veci amintirea lui!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Minciuni istorice
și diferite alte minciuni.

(Continuare.)

Er pe timpul împăratului grecesc Michail Peflagonul s'a făcut patriarh în Țar-grad Domnul Lariu. Acesta anatematise asemenea pe Latini, ca pe unii, cari s'au făcut eretici în chip vădit, ca pe nisce oameni fără de minte și nesocotiți și cari nu știu să deosebescă, ci în sumeția sa cea deșertă s'au umflat și s'au lăpădat de la darul dumnezeesc cel mult. Dar apoi se înalță Petru Gângavul pe scaunul roman și acest om fărădelege se lăpădă pe deplin de la religionea creștină și turbură întrégă Italia, și după ce a sămănat multe erese rele, porunci popilor, să țină câte șapte muieri și țiitoare, câte vor voi; el nu le puse nici un păcat, și le porunci, să sune în biserică cu organele și cu timpane și cu musică, și porunci bărbaților și femeilor, să-și radă bărbile și mustețele și pôlele, și porunci, să deslege fără de epitimii și fără de pocăință și chiar pentru ani viitori lăsa, să se ierte păcate înainte. Mai schimbă și sinoxariul, adică sfinții cei de pomenire zilnică, și sărbătorile și iertă, să ajune Sâmbăta, în chip iudovesc. El iertă și incestul, adică a se căsători în rudenie de aproape, și tot felul de grozăvenii, chiar și de a mânca dintr'un blid cu câni. Și multe alte grozăvenii sămăna omul acesta fără de Dumnezeu; făcu schisme și rindueli urite, spre pângărirea și nimicirea bisericii lui Christos. Pentru toate eresele acestea și multe alte erese de mai înainte biserică a escosmunicat pe Latini și i-a predat anatemei.

Dar pe timpul împăratului Constantin Manamachul adună patriarhul Michail la sfatul împăratului un sinod și blăstema asemenea pe Papa de la Roma și pe toți ereticii lui, și că să fie blăstemați și legați. Și Papii puseră a dese ori în Roma împărați dintre Latini; dar nici o dată și în nici un chip nu voră acești împărați, să asculte de ei. Atunci născoci Papa cu Romanii următorii sfat. El trimise în Britania la cnezii alamaoi, adică neamțesci pentru împăcare. Căci insula britanică primise botezul deja pe timpul împăratului Constantin cel Mare. Dar ei nu aveau cărți în limba lor, ci țineau cărți în limba latină și au fost tot de una vrășmași ai Romanilor. Dar Papa se împacă cu ei și-i întări cu multe jurăminte grele, ca Alamanii să țină tot de una pace cu Romanii și să credă o credință; și de aceea se obligă Papa a pune în Britania un împărat. Și ei, pentru numele de țar, și pentru că aveau cărți latinesci, au făcut pace cu Romanii. Și Papa îi înșelă în tot chipul cu învătăturile sale la totă eresa sa și chemă pe cnezul lor la Roma cu toți generalii lui și-i făcu țar, și scrisse o lege, ca Latini să pună pe Papa în Roma și pe împăratul Alamanilor în Britania, în locul împăratului grecesc. Și așa în cetățile mai mari, în locul celor patru patriarhi dreptcredincioși puse pe cei patru patriarhi ai săi, pe cari îi numesc cardinali. Și așa se depărtară pe deplin și de tot de la credința cea adevărată și se făcură vrășmași ai Grecilor și ai credinței ortodoxe și ai bisericii sfințe catolice.

Așa istorisesc Kormezia Kniga.

Povestea acăsta, — căci ori cine poate să înțelgă chiar și după o singură cetire,

că a cetit nu un tractat istoric, ci numai o poveste, — povestea asta o mai regăsim și prin alte scrieri de ale răsăritenilor desbinați de către scaunul Romei. Dar ea nu se află nici măcar în două casuri într'o formă, carea să nu ne arete abateri de la cele alalte recensuni de ale ei și anume abateri nu în cele accidentale, ci în date istorice de cele mai esențiale.

E lucru firesc, că noi ne vom mărgini aci la atăta, că am înregistrat și povestea acăsta spre a ilustra modul, în care clerul neunit umblă, să justifice înaintea poporului desbinarea sa și să țină și poporul acesta în robie spirituală și în desbinare. De combătut nu vom combate povestea acăsta, căci povestile din punct de vedere istoric nu se combat. Cum am și puté să combatem fapte atât de piramidal de „istorice“, pe cum sint p. es. încreștinarea Briților sevârșită pe timpul lui Constantin cel Mare, încreștinarea s. rege Ștefan din partea Bizanțului, esistența unui episcop al Romei cu numele Petru Gângavul și alte bazonii istorice de felul acestora? Dar dacă „istoria“ acăsta a originii, ce a avut-o desbinarea bisericii bizantine de către Roma, e așa de plină de atari date „istorice“, cum va puté ea ore să justifice însăși desbinarea aceea?

În loc de a ne perde deci vremea cu combaterea acestei povești, mai bine să cercăm a arăta, cari au fost adevăratele cauze ale schismei bizantine.

Cinci zeci și nouă episcopi au ședut pe scaunul Constantinopolului începând dela alegerea acestei cetăți de reședință împărătească și până la Fotie. Mulți din episcopii aceștia și-au câștigat glorie neperitoare. Pe mulți îi glorifică biserică creștină ca pe nisce sfinți ai lui Dumnezeu și li-se rogă pentru mijlocire și scutire. Er alții au lăsat în urma sa o amintire frumoasă cel puțin într'o privință ori într'alta. Dar mai mulți de a treia parte, adică două zeci și unii, sint timbrați din partea bisericii bizantine întocmai ca și din cea a bisericii catolice ca eretici ori cel puțin ca părtinitori ai eresei și scutitori ai ereticilor. Aprópe pe tot atăția i-au lipsit de scaunul episcopesc dintr'o cauză ori dintr'alta acum împărați eretici, acum împărați dreptcredincioși. Unii dintr'inșii, pe cum au fost Calinic, Anastasiu și Constantin, cu atari prilejuri au avut parte de o tractare nevrednică de un episcop, ba chiar neomenescă. Trei din ei, adică Crisostom, Eutihiu și Pir, au fost destituiți o dată și mai apoi érá au fost reședăți în scaunul episcopesc, o aparință, carea în istoria de mai apoi a patriarhiei de Bizanț s'a repețit cu mult mai des.

Scaunul episcopesc din Bizanț se afla deci într'o stare tot așa de primejduită ca și scaunele episcopesci din răsăritul mohamedan. Ba cesteia din urmă față cu cel din Bizanț aveau avantajul, că în lucruri de credință și în alte afaceri interne bisericesci puteau să se misce cu mult mai liber. A fost un noroc, că Teofil a închiat șirul împăraților eretici, că ortodoxia așa zicând s'a statornicit la curtea împărătească din Bizanț, și înorile în lucruri de credință au ajuns, să fie inspirătoare de gróză, de nisce lucruri, cari chiar și împăraților le aduceau perire. Dar cu atât mai tare a început puterea im-

părătească a se cuprinde cu rezolvirea de cestiuni teologice și de alte cestiuni bisericesci acum, după ce ea era încunjurată de aureola creștinismului celui mai curat: puterea împărătească schimba și înalța proedria și dignitatea scaunelor episcopesci, ea vinia cu legile sale într'ajutorii canónelor, ea nu a rare ori rînduia și cultul dumnezeesc, ea umplea după bună chibzuința sa patriarhia și o folosia într'u toate spre scopurile sale.

Dacă cercăm, care a fost poziția, ce o cuprindea patriarhul din Bizanț față cu curtea împărătească, se poate observa îndată cu începutul împărăției bizantine, cum de o parte creștea pe încetul influința și vađa lui, și cum de altă parte se potența din ce în ce tot mai tare atîrnarea lui de la curtea împărătească. Episcopii se bucură de vađa cea mai mare. Vađa lor întrecea pe cea a oficialilor civili. Puternicilor lumesci le plăcea, să vađa, cum episcopii se îmbrăcau în splendore esternă, și înșiși împărații contribuiau foarte mult la mărirea acestei splendori. Împăratul Marcian a dorit, ca episcopul Constantinopolului Anatoliu să fie parte în năsălie la litiile din Campos, pe când împăratul mergea pe jos. Împăratul Leo I și mai târziu Iustinian au dispus, ca patriarhul cu prilejul procesiilor solemne să ședă în căruța împărătească, în vreme ce împăratul mergea pe jos. De pe timpul împăraților Leo I și Marcian patriarhii încoronau pe împărați, une oria și pe împărătese. Împărații de regulă asculta bucu-roși de admonițiile patriarhilor și dau mare importanță sfaturilor și întrepunerilor lor. Rămășițele pămîntesci ale patriarhilor se aședă lângă cele ale împăraților în biserică ss. Apostoli și mai apoi în Agia Sofia. Curtea împărătească întimpina pe patriarhi cu semnele cele mai strălucite ale reverinței și le concedea bucuos locul cel mai de frunte, căci patriarhii într'u început, pe când se siliau a-și înalța poziția în cele bisericesci, nu prea puteau umbla, să se mestece în afaceri lumesci și să deprindă asupra acestor afaceri o înflurință, care trecea marginile oficiului lor.

Dar la o curte, la care se urmau aprópe fără de intrerumpere intrigile femeilor ambițioase, ale lingușitorilor poftitori de câștig și ale eunuchilor corupți, patriarhii aveau lipsă de o circumspecție și de o tărie mare de caracter, pentru ca să potă implini pretutindenea și tot de una cu folos datorințele oficiului său păstoresc. Eunuchii cuprindeau oficiile cele mai importante și în curând se făcură inimicii neimpăcați ai acelor arhieriei, cari manifesta un zel mai deosebit în împlinirea datorințelor sale. Eunuchi despotici ca Eutropiu și Crisatiu la curtea din Bizanț nu erau apariții excepționale. Un eunuch atotputernic era așa zicând o parte esențială a tipului curții bizantine. Pe timpul împăraților mai nobili eunuchii aceștia puțin puteau să păgubescă pe patriarhi și religiozitatea publică, dar pe timpul împăraților mai slabi și nevrednici oamenii aceia deviniau o adevărată ciumă pentru împărăție.

Silințele patriarhilor Constantinopolitani de a-și largi puterea și sfera de iurisdicție în curtea împărătească nu aflău nici o împotrivire, ba împărații a dese ori spriginau silințele acestea, de ore ce interesul

împăraților părea a pretinde, ca episcopul reședinței împărătești să fie vădit și înzestrat cu putere iurisdicțională mai mare. Dar împărații se siliu de altă parte, ca puterea aceea a episcopilor de Bizanț să servescă intereselor puterii împărătești, și prelații bizantini în scurtă vreme trebuiră, ca splendoarea aceea, carea se reflecta de la tronul împărătesc pe scaunul lor episcopesc, să o plătescă cu pierderea neatrării sale bisericesci și să concedă, ca despotismul statului să dispună în afacerile bisericesci. Deja istoriograful Socrate justifică amintirea împăraților în istoria sa bisericescă cu aceea, că începând de la timpul, în care împărații s'au făcut creștinii, afacerile bisericesci s'au făcut atrăgătoare de la împărații aceștia. Cu alte cuvinte împărații se siliu a impune bisericii jugul puterii lumesci, și jugul acesta numai rele a putut să aducă bisericii.

(Va urma.)

Relațiunile administrative și eclesiastice ale Românilor din provincia Beiușului între veacul 13—16.

(Continuare.)

Ne mai restă încă, să cunoștem în cât va și relațiunile eclesiastice ale Românilor din provincia Beiușului. Zicem în cât va, pentru că cu privire la acelea numai un singur document din 1503 ne servește de izvor. Cu toate acestea acel unic document încă ne lasă, să conchidem la relațiunile mai vechi, ce au existat între biserica acelor Români și între episcopul din Orade ca domn de pământ.

Eră cât se ține de caracterul general al credinței profesate prin Români numitei provincie, în acea privință ne vom folosi de deducțiuni întemeiate pe documente publice contemporane estradate în cauzele bisericesci ale Românilor și altor nămurii ținătoare de biserica orientală parte prin Pontificii Români, parte prin regii Ungariei.

IV.

Relațiunile eclesiastice.

Am vădit mai la deal, că pe domeniile episcopesci din Orade, respective în provincia Beiușului, au fost multe comune locuite de Români chivernisiți prin voievozi și cnezii, cari erau provăduți cu un anumit cerc de activitate administrativă, iudiciară și economică.

Și de și e drept, că spre exemplu la 1340 episcopul *Dimitrii Moise* numai din „specială grație“ a conces voievodului *Petru din Vintir*, ca să pôtă ține un preot român, eră de altă parte din veacurile 13—15 nu ne snt cunoscute numele nici unui preot ori protopop român din provincia numită, cari împrejurări ar puté servi spre dovadă, că în acea provincie Români nu erau constituiți în parochii ori comunități bisericesci: cu toate acestea nu mă îndoiesc a afirma, că acei Români au fost și au trebuit să fie constituiți în comune bisericesci, și încă de rit orientală.

Comunitățile acelea după împrejurările acelor veacuri au avut preoți stătători sub iurisdicțiunea unui ori a mai mulți protopopi, cari apoi în lipsa unui episcop diecesan mai apropiat au fost înzestrați cu putere iurisdicțională mai estinsă, quasi episcopală.

Cu atari protopopi ne întâlnim pe la mijlocul veacului al 15-lea și în părțile Lipovei.

Cum că aserțiunea de mai sus nu e chiar fără temei, ne-ar puté servi de dovadă acel fapt istoric, că de es. pe timpul sinodului din *Florența* afară de cetățile ca Pesta, Strigon, Alba-regală, Agria, Zombor, Orade, Cianad, Temişóra și Lippa în Ungaria și Transilvania mai erau biserici de rit orientală în 68 opide și în 1200 sate.¹⁾

Afară de acesta *Batthyáni* vorbind despre Români zice, că aceia chiar pentru aceea nu scivesc decime ca și Ungurii, pentru că trăiesc „ritu gentilitatis“, sau cu alte cuvinte, că aceia ca aparținători credinței bisericii schismatice de rit orientală avea și parochii de sine stătătoare.

Ca o altă dovadă în această privință ne-ar puté servi și acea împrejurare, că de es. în registrul decimelor papale din 1332—38 luând numai teritoriul dintre Oradea, Salonta, Tinca, Ceca până la Beiuș și Vașcoi în privință bisericescă ținător de iurisdicțiunea Archidiaconatului *Homorogului* (*Humruk, Oláh-Homorog*) dintre 39 parochii susceptibile 19 se află în teritoriul Oradea-Less-Cefa-Szalonta-Tinca-Ceca-Cordeș, 16 din colo de linia Oradea-Cefa-Szalonta către *Harsány*, și numai 4, adică *Benenes, Uylak Solmus* și *Széplak* snt în jurul Beiușului, eră din colo de Beiuș în sus către *Vaşcău* nici una.

Tot acest prospect ne arată și reședințele deosebitelor orduri călugăresci. Căci pe când în alte părți ale diecesei Oradane dăm de multe mănăstiri de felurite orduri, în părțile provinciei beiușene nu se amintesc nici una, măcar că tradițiunea ține, că în Beiuș în partea opidului numită „Pătărăscă“ să fie stat o mănăstire, ruinele căreia se ved până azi.

Întrebare deschisă este înse, ore acele ruine snt ale vre unei mănăstiri ori ale ori căreia zidiri de fortăreță?

Să trecem acum la considerarea mai de aproape a relațiunilor speciale ale bisericii române din provincia Beiușului.

Bunyitay în citata sa istorie afirmă, că: Români din domeniile episcopesci și capitulare ar fi avut drept de a-și alege liber preot, care după posesiunea sa și fundul preoțesc propriu zis n'ar fi solvit episcopului nimica, nici că a fost dator, să prestea ceva servii.

Preoțimea era sub iurisdicțiunea unui portopop numit „din ținutul Beiușului“, care cei puțin la linia veacului al 15-lea își avea reședința sa în *Şegesci* (*Segesfalva*). Despre alt protopop din provincia Beiușului nu se face amintire.

Libertățile și privilegiile preoților români, pe cum și relațiunea acelor față de forul episcopesc ca for dominal snt specificate în documentul estradat la 1503 prin episcopul *G. Szathmáry*.

Cuprinsul acelu document este acesta: La an. 1503 sub conducerea protopopului *Dan di Şegesci* (*Segesfalva*) situat între *Beiuș* și *Vaşcău* înaintea episcopului *G. Szathmáry* s'a prezentat o deputațiune a preoților români din locurile aparținătoare de *Beiuș* căindu-se, că diregătorii dominali în contra tenorii scrisorilor privilegiale produse prin deputațiune asupra preoților supunându-i la tot felul de pedepse, sarcini, vexațiuni și solvirii, și apoi cer întărirea drepturilor și libertăților preoțesci cuprinse în scrisorile

¹⁾ Feszler »Geschichte v. Ungarn« Th. IV. p. 1119. Cfr. *Bárany Ágoston* »Torontálmegye hajdana« pag. 141.

privilegiale prezentate. Episcopul deferesc cererii și prin o scrisore solemnă de dto în *Castro nostro Varadiensis in festo b. Matthaei apost. et evang. 1503*, îndreptată către toți nobilii, castelanii (capellani?), voievozii și oficialii episcopesci constituiți în apartinențele valachali (române) ale episcopatului, demandă, ca pe viitor:

a) Nici protopopul român, nici preoții supuși iurisdicțiunii aceleia din partea castelanilor, voievozilor și altor oficialii pentru nici un fel de esces, delict ori altă cauză să nu se impedece ori să se turbure, nici să se supună birșagurilor ori altor esacțiuni, ci dacă acel protopop s'ar afla vinovat de ceva esces, atunci acela să fie acusat la episcopul ori la locțiinătorul delegat episcopesc.¹⁾

b) Eră de cum va preoții români s'ar afla vinovați, aceia să se acuse la protopopul lor, care apoi va judeca preste cei acușați.

c) Când vre o parte nu ar fi îndestulată cu judecata forului protopopesc, atunci partea necontentă va puté apela la forul episcopesc, unde se va cita și supune judecării partea cea contrară.

Scrisorea aceea privilegială la rugarea preotului și protopopului *Ioan* din *Şegesci* în an. 1538 a fost transcrisă și întărită prin episcopul *Georgiu Martinuzzi*, eră în an. 1554 în urmarea rugării preotului *Petru* din *Şegesci*, care se numește și „protopopul din ținutul Beiușului“, a întărit-o episcopul *Matia Zabardý*.

Eră cumcă preoțimea română nu numai pe timpul episcopului *G. Szathmáry* sau la începutul veacului al 16-lea s'a bucurat de libertățile și privilegiile mai sus specificate, ci din timpuri cu mult mai vechi, dovedesc de ajuns chiar scrisorile mai înainte numitului episcop, care zice limpede, că dînsul din scrisorile episcopilor antecesorii s'a convins, că protopopul și preoții români „au fost esemți de toate solvirile, birșagurile, și de sub totă potestatea castelanilor, voievozilor și altor oficialii, de ori ce categorie“.

În fața scrierilor privilegiale numai mai înainte amintite s'ar puté pune mai ales două întrebări, anume una mai generală, alta mai specială.

A.

Întrebarea cea generală ar puté suna așa: Ore voievozii, cnezii și preste tot Români din ținutul dominiului episcopesc respective din provincia Beiușului ținutu-s'au eschisiv de biserica greco-orientală „schismatică“ ori de biserica „unită“ orientală, ori și pe acele timpuri Români din acele părți erau divisați între ambele biserici.

Preste tot cumcă în veacurile 13—16 în Ungaria și Transilvania mulți dintre Români s'au ținut de biserica în credință desbinată de biserica apusună, adică de cea numită schismatică, despre aceasta dovedesc multe scrisori de ale Pontificilor Români date către arhieriei și regii Ungariei, apoi către feļu-

¹⁾ Biserica și preotul r. cat. din *Beiuș* încă din timpuri imemorabile s'a bucurat de acel privilegiu, că parochii de acolo au fost esemți de la solvirea »cathedraticii« și »descensus«, pe cum și de la alte colecte, pe cum și de la iurisdicțiunea Archidiaconului districtual din *Humruk* (*Homrok, Homorog*) și directe asupra numai episcopului. Privilegiul acela la rugarea cetățenilor și oșpeților (*hospitum*, vor fi fost colonii sași ori germani) din *Beiuș* la an. 1413 îl întărește episcopul *Andreiș II*, eră la 1496 episcopul *Dominic II*. Cfr. *Keresztury o. c.* pag. 200. 259.

riți misionari trimiși pentru întorcerea poporilor orientale, în special și pentru a Românilor, la unirea credinței.

Eră în special ce se ține de Românii de pe teritoriul dominiilor episcopesci din Orade, cum că și între aceia erau mulți schismatici, conchid din următoarele:

a) Pontificalele *Clemente VI* în epistola sa de dato Avuione XVI. Cal. Nov. 1345 îndreptată către regele *Ludovic I* vorbind despre unirea Românilor din părțile Ungariei, Transilvaniei, Ultrapinei și ale Sirmului zice, că în cauza acelei uniri prin Franciscanii *Bonifaciu de Cesena* și *Francisc de Castro plebis* între alții a trimis epistola și către episcopul din Orade. ¹⁾

Recercarea acesta distinctivă pontificală a episcopului oradan din parte-mi numai așa o află de rațională și consecventă, dacă se va admite, că pe teritoriul iurisdicțional al acelui episcop vor fi locuit în masă mai mare Români schismatici, relațiunile cărora erau bine cunoscute numitului episcop.

b) Istoricul *Wadding* scriind despre activitatea vestitului misionar *Ioan Capistran* zice, că continuarea și realizarea unirii Românilor din Transilvania din partea acelui călugăr s'a concretizat paterului *Michail Siculus* (Székely). ²⁾ Eră acesta atata zei a dezvoltat, cât atât episcopul transilvan, cât și cel de la Orade „serios au lucrat pentru unirea în credință a iobagilor săi“, cari cumcă erau mulți și de naționalitate români, se vede de acolo, că tot acei scriitor față de unirea acelor iobagi observă, că „mulțimea iobagilor era foarte mare“, și „Români, cari numai cu greu se pot întorce la unire“, locuiau până în Croația, Bosnia și până la marginile țării.

c) Sinodul din *Basilea* (1431.—42) s'a convocat și cu acel scop, ca să se afle modalitate avantajoasă pentru unirea bisericească a poporilor orientale. Spre promovarea acelei uniri sinodul a decis publicarea de indulgențe.

Ca colector al elemosinelor de indulgențe între alții a fost emis și canonicul *Petru de Vep* (de la Orade).

(Va urma.)

¹⁾ *Demetriu*. Adeca către acel episcop, care voivolodul din Felventer l-a conces ținerea unui preot român, și care nu odată a umblat în legătuiri regesci la *Basarab* principele Transalpinel.

²⁾ Minorit din Lipova.

Bibliografie.

A apărut și se află de vânzare la tipografia seminarială:

Îndreptariu

în cauza dărilor directe de stat, pentru oficiile parohiale gr. catolice. Blaș 1896.

Broșura constă din 39 pagini, în cari se dau înviațiunile cele mai bune, cum au să purcedă oficiile parohiale și curatoratele, cum și privații la aruncarea și conscrierea dărilor de stat și anume: 1. a dării de case, 2. a dării de câștig, 3. a dării după camete, 4. a dării supletore generale de venit, 5. a taxei de scutire dela miliție, 6. a dării de arme și de vinat și 7. comisiunile pentru aruncarea dărilor. — Prețul unei broșuri e 8 cr., expedită franco sub fașe 11 cr.

Instrucțiune

dată de Inaltul ministeriu de interne cu privire la procedura contra morbului de ochi: „trachoma“, pentru auctorități publice și învățători. — Broșura constă din 15 pag. și costă 6 cr., spedită franco sub fașe 8 cr.

Instituțiunile calvinesci

în biserica românească din Ardeal, fazele lor în trecut și valoarea în prezent.

Studiu istorico-canonice de *Dr. Alexandru Grama*. — Opul constă din XVI+476 pag. 8° mare și se poate procura cu prețul de 3 fl. la Tipografia seminarială în Blaș (Balázsfalva).

Tot la tipografia seminarială se află de vânzare:

Triod, crudo fl. 6.50, legat în piele tare și cu copci fl. 10.

Octoihul cel mic edit. III. Blaș 1892. Prețul nelegat 80 cr. v. a., legat cu călcăiu de pânză cu 95 cr. v. a. Legat dimpreună cu *Pentecostariul* costă 1 fl. 80 cr. v. a.

Orologer, crudo fl. 2.80, legat în piele fl. 3.80.

Apostoler, folio, crudo fl. 4.40, legat în piele și cu margini aurite fl. 6.40.

Liturgieriu, crudo 2 fl. 20 cr., legat în piele 3 fl. 20 cr.

Testamentul și Literele fundamentale ale fericitului Arhiepiscop și Mitropolit gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș *Dr. Ioan Vancea de Buteasa*. Blaș 1892. Tipografia Seminariului gr. cat. din Blaș. Se află de vânzare la Administrația „Unirii“. Prețul: 10 cr., cu port postal 15 cr.

Euchologiu

edițiunea a doua, revădită după originalul grecesc și îndreptată în mod însemnat. Format 8° mare pe 552 pagini, pe hârtie velină, tipariu frumos în negru și roșu. — Prețul nelegat fl. 2.80, eră legat în piele tare fl. 3.80.

Introducere în s. Scriptură de *Dr. Victor Szmigelski*. Partea I. 40 cr., partea a II-a 60 cr., partea a III-a 80 cr., la oaltă 1 fl. 50 cr.

Istoria universală bisericească de *Dr. A. Grama*. Blaș 1881 broș. 3 fl.

Decretele Conciliului provincial al doilea, edițiunea a II-a broș. 65 cr.

Editor și redactor răspundător:

Dr. Victor Szmigelski.

(12) 1—?

Frăgari

albi și negri se află de vânzare la *Ioan Maxim* învățător în Sân-Petru de Câmpie. Prețul unui exemplar 10 cr. și rabat 20 %.

Nr. 900—1896.

(11) 2—3

Escriere de concurs.

Din fundațiunea Vanceană numită „Cassa archidieceșană“ în înțelesul punctului IX. §. 9. din literele fundamentale ale acelei fundațiunii, cu terminul de 21 Aprilie 1896 inclusive se escrie concurs la 6 ajutore de câte 25 fl. v. a. pentru 6 învățăcei de măestrie.

Doritorii de a câștiga aceste ajutore vor ave până la terminul de mai sus să-și trimită rugările la Consistoriul archidieceșan gr. cat. din Blaș provădute cu documentele următoare:

1. Carte de botez, din care să se vedă, că sînt fii ai Archidieceșei gr. cat. a Făgărașului. Fii de al celorlalte diecese greco-catolice române numai atunci vor pute concurge, dacă vor dovedi, că sînt români greco-catolici consăngei cu Mitropolitul fundator *Dr. Ioan Vancea*.

2. Testimoniu de paupertate.

3. Contractul închiat cu măestrul, la care învață.

4. Testimoniu despre purtare și diligență de la măestrul, la care învață; și de la parochul gr. cat. local testimoniu despre frecuentarea bisericii și a școlii de repetițiune.

Din ședința consistorială ținută în Blaș la 10 Martiu n. 1896.

Victor Mihályi m. p.

Arhiepiscop și Mitropolit gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș.

(9) 2—10

Josif Gans,

fabricant și reparatoriu de masine agronomice

în Blasiu (Balázsfalva)

recomandă pe lângă garanță și serviu solid și prompt depositul său de

pluguri, mașine de îmblătit, de cusut, de trierat și de

alte instrumente economice,

tote din fier bătut.

Tote obiectele amintite se pot procura dela susnumita firmă

